

DE AMERIKAANSE KOOPMAN

RIJKE VEEKOOPMAN BLEEK EEN OPLICHTER EN BEDRIEGER TE ZIJN

Op een donderdagavond 19 mei 1910 omstreeks half zeven werd het bondscafé van de heer Abraham Bak in Koedijk bezocht door een lange, schrale heer, keurig gekleed in een onberispelijk zwart pak. Hij deed geweldig Amerikaans, informeerde met ettelijke “all right’s” of het mogelijk was naar Schagen te wandelen, hoe ver Alkmaar van Koedijk verwijderd was en dergelijke. Ten slotte gaf hij te kennen de nacht bij Bak te willen doorbrengen. Eerst wenste hij echter nog enige boeren te bezoeken.

Onderweg naar deze boeren kwam hij eerst de knecht van bakker Nieuwland tegen, die hij vijf gulden bood voor elke koe, die deze als commissionair voor hem zou kopen. Toen de bakkersknecht, die van koeien absoluut geen verstand had, weigerde, voerde hij zijn bod op tot zeven gulden vijftig, waarop de knecht evenmin inging.

Toen ontmoette hij de heer Jan Helder en vond in hem de tussenpersoon, die hij zocht. Helder zou voor elke koe tien gulden en voor elk kalf drie gulden krijgen. Met Helder bezocht hij de boeren Jan Lammerschaag en Cornelis Spaan. Hier kocht hij enkele koeien en kalveren voor zijn in Amerika in te richten nieuwe boerderij.

Boerderij van Spaan

Die avond kwam hij na 9 uur weer terug bij Bak. Hij werd gebracht in het rijtuig van één der boeren, waarmee hij handel gedreven had en was niet weinig onder invloed van de sterke drank. Hij bestelde bij Bak een overvloedig souper en dronk nog een paar stevige borrels.

Zijn bluf en houding hadden beslist wel iets Amerikaans en hij probeerde niet alleen de kastelein met zijn voorgegeven yankegedrag te bedotten, maar ook de daar in huis verblijvende heer Hessel Jongma. Deze onderwijzer voerde een gesprek met hem in een mengelmoesje van Engels en Duits. Het was vermakelijk de vreemdeling op een “Was sagen Sie” en “was meinen Sie” te horen antwoorden in het gebroken Engels en het schijntje Duits, dat hij machtig was.

Later bleek, dat hij ook Nederlands sprak, wat hij kruidde met enkele voor eenvoudige mensen sterk suggestieve woorden als “I thank you”, “master” en “all right”.

Café van Abraham Bak

Hij zei Francisco Palman te zijn, geboren in Zeeland en op 3-jarige leeftijd naar Amerika vertrokken. Opmerkelijk was, dat hij bij de berekening van het aantal jaren, in Amerika doorgebracht, een blunder maakte, die gerechte twijfel aan zijn waarheidsliefde opwekte. Hij was 31 jaar, had 3 jaar in Frankrijk, 1 jaar in Duitsland en 20 jaar in Amerika doorgebracht. Er waren dus 4 jaar zoek.

Palman liet een lijst zien van koeien, die hij bij de heren Lammerschaag en Spaan gekocht had, te leveren 25 augustus en te betalen 20 augustus bij Oldenburg in Alkmaar.

Ook zette hij met veel overdrijving een boom op over zijn farm in Los Angeles (Californië), waar hij 7 uur van zijn naaste buurman woonde en als nagewas nota benesinaasappelen kweekte.

Hij wilde de heer Jongasma absoluut trakteren, doch deze liet, ondanks de vertederende betuiging van hem "Ich habe Sie doch so sehr lieb", zijn gereserveerde houding niet varen.

Toen probeerde Palman zich te ontpoppen als geestverwant van de heer Jongasma en wilde hem mee nemen naar Amerika en wel voor zijn rekening.

Typisch en verre van Amerikaans was zijn uitroep, toen hij de steile trap op stommelde: "Baas, waar leg je?". Wijselijk hield de "baas", die niet bijster Amerikaans gestemd was, zich slapende.

Vrijdagmorgen na het ontbijt verscheen voor de deur een rijtuig met twee trappelende paarden om "meneer" af te halen. In alle statie gaf hij zijn bevelen, bestelde bij Bak voor de avond een diner voor 4 personen, nam de panden van zijn lange geklede jas voorzichtig tussen de vingertoppen en stapte in.

's Avonds zou hij afrekenen, ook met de hem begeleidende heren Lammerschaag en Spaan, van wie hij paarden en rijtuig huurde voor de enorme som van 25 gulden.

In Warmenhuizen bij de heer De Geus begon echter de komedie. De heren waren op zijn kosten uit, maar hij had quasi alleen Amerikaans geld, waarmee hij iemand naar Alkmaar had gezonden om te wisselen.

Na een kluchtige reis, waarop de pseudo yankee niet minder dan 66 koeien kocht, benevens een enorm aantal borrels, kwamen de heren terug in Koedijk.

Bij Bak was men echter op zijn hoede. Het vermoeden van oplichting kwam op en men was van plan niet eerder een diner op te dienen, dan wanneer het vertrouwen in de veekoper terug was.

In de stal bij het uitspannen, ernstige gezichten. Bij Bak was van geld wisselen niets bekend. Ernstiger gezichten, onverschrokken, krijgshaftige gezichten. Een krijgsplan werd opgemaakt. En de arme Amerikaan, die zijn lange, slappe benen in de gelagkamer alweer onder de tafel gestoken had en een nieuwe klare dronk, werd bestormd. Hij was beledigd. Zijn zus, die in Brussel een tentoonstelling bezocht, had hem geld gestuurd en die fondsen waren in bewaring bij de Nederlandse Bank.

Hij gaf zelfs een briefje af met een nummer, dat zijn identiteit bewijzen moest en waarop de afzender was vermeld. Dat bewijs zag er als volgt uit:

“7779 Francisco Palman
10 duizend dollars
van Bruxelles België
Van J.L. Weyl, Patisier
Rue Marchez aux Poulets 47”

De heer Jongsma fietste met dit briefje zo snel hij kon naar Mr. Boelmans ter Spill, agent der Nederlandse Bank te Alkmaar. Deze kwalificeerde direct het door Palman afgegeven bewijs als vals, daar de Nederlandse Bank geen zaken met het buitenland doet.

Daarna bleek uit een onderhoud met de dienstdoende inspecteur van politie, dat hier termen aanwezig waren om de Amerikaan aan te houden, wanneer de boeren getuigen wilden, dat hij van hen onder valse voorwendselen geld geleend had.

In Koedijk stonden al groepjes mensen druk in het maanlicht te keuvelen en bij Bak stonden de nieuwsgierigen te hoop voor de vensters.

De heer Jongsma bleef voorlopig buiten. Een vriend van hem ging wel naar binnen en vond in een achterkamer de heren Lammerschaag en Spaan met de koetsier aan tafel zitten, smakelijk een bordje soep verorberend. Hij lichtte deze heren in, waarop zij ijlings achterom het huis verlieten en zich naar de burgemeester begaven om daar hun verklaringen af te leggen.

De vriend ging daarna de gelagkamer binnen en vond daar Palman keuvelend met een boerin, mevrouw Raap uit de Schagerwaard, haar zoon en een knecht, die hem achterna waren gereden om hem een stier en acht kalveren te verkopen voor 3000 gulden, minstens 1800 gulden te veel. De flessen port die de koop bezegelden, liet hij zich, altijd dorstig, uitstekend smaken. “Master Bak”, zei de Amerikaan toen, “nog een fles wijn”.

Intussen kwam er ook een boerenknecht, Plak genaamd, die gehoord had, dat de man ook werkkrachten zocht en evenals reeds enige ingehuurde dorpsgenoten, wel lust had naar Amerika te gaan.

Eindelijk verscheen Klaas Slooten, agent van politie, juist op het ogenblik waarop Palman naar

“Master Bak” ging om bij hem nog iets te bestellen. Slooten zei, dat hij hem even moest spreken en deelde hem mede, dat de opgave van de Nederlandse Bank onjuist was en dat hij in verband met de afgelegde verklaringen hem verzocht mee te gaan naar de burgemeester.

Toen verscheen ook weer de heer Jongsma ten tonele en de Amerikaan zei dadelijk tegen hem “wat heb jij van mij gezegd?”. De heer Jongsma antwoordde hierop, dat hij geen

enkele reden had om hem, Palman, te geloven en als het geen vergissing bleek te zijn, zijn optreden oplichterij was. Iets waarvoor de heer Jongsma gemeend had te moeten waarschuwen.

De Amerikaan zei bereid te zijn om mee te gaan.

Met een buiging en een “thank you” nam de rijke en deftige heer Palman afscheid van de eerbare boerin en met een buiging en een “all right” ging hij mee naar het raadhuis, waar de burgemeester inmiddels verschenen was.

Waardig, ietwat onzeker in de knieën, schreed hij naast de veldwachter, een heel eind boven hem uitstekend. Een lange gerekte schaduw danste in de heldere maannacht achter hem aan.

Het verhoor voor de burgemeester, tevens hulpofficier van justitie, bracht bezwarende dingen aan het licht. Hij had geen cent bij zich, noch papieren die hem konden legitimeren. Wel vond men op hem visitekaartjes met een heel andere naam. Tot zijn voorlopige aanhouding werd besloten en de heer Palman naar het “spekhok” onder de toren gebracht. Zijn boetetocht was toch aangenamer dan die der bedrogen boeren. Zij werden op hun terugweg naar huis door hun dorpsgenoten flink uitgelachen.

Zondagmorgen werd Palman, zoals altijd net in het zwart gestoken, in een geklede jas met boord en manchetten, kortom tot in de puntjes gekleed, naar het Huis van Bewaring in Alkmaar vervoerd.

Dit was hem niet vreemd. Enige dagen eerder was hij in Hoorn namelijk op dezelfde wijze ontmaskerd als Amerikaan en daar in hechtenis genomen. Justitie in Hoorn vond echter geen termen om hem gevangen te houden, daar het kopen en betalen van koeien in augustus een ondeugdelijke poging tot oplichting betrof, welke eerst op het tijdstip van de koop, in augustus dus, bewezen zou zijn.

Hij kreeg hier zelfs van justitie 50 cent doortrek- of reisgeld om uit Hoorn te kunnen vertrekken.

Nu kon Justitie in Alkmaar meer vat op hem krijgen, omdat hij zich aan oplichterij schuldig maakte met het huren van een rijtuig dat hij niet kon betalen, omdat hij geen cent op zak had. Hij wordt in verband hiermee in voorlopige hechtenis gehouden.

Francisco Palman was in werkelijkheid Franciscus Postma, geboren 17 januari 1879 in Franeker en kok van beroep. Zijn jeugd bracht hij door te Bolsward.

Dezer dagen was hij, na een verblijf van enkele jaren in Amerika, naar zijn ouderlijk huis in Bolsward teruggekeerd. Hij schijnt Amerika te zijn uitgezet, omdat hij daar geen middelen van bestaan had. Hij was eerder ook al eens veroordeeld in Duitsland wegens bedrog en in Wormerveer had hij een fiets gekocht, niet betaald, maar wel weer doorverkocht.

Volgens de aanklager waren zijn daden een gevolg van een gebrekkige ontwikkeling van zijn verstandelijke vermogens, hij behoorde evenwel niet in een krankzinnigengesticht. De Officier van Justitie eiste echter wel twee jaar gevangenisstraf om deze man met zijn gevaarlijke karakter geruime tijd uit de maatschappij te verwijderen.

En de Koedijker gemeenschap kon dit waar gebeurde verhaal op feesten en partijen nog vele malen op smeulige wijze navertellen!

Cor Visser

Bron: Schager Courant

En de koe? Zij wachtte rustig af